

Skog & Ekonomi

NYHETER FRÅN DANSKE BANK

Unik situation – Sågverken blöder och höjer timmerpriserna!

Samtidigt som europeiskt byggande tvärbromsar, trävarupriserna faller och sågverken visar röda siffror så höjer sågverken priserna i en desperat timmerjakt. Skogsägarna trotsar prisrekorden och avvaktar medan trävaruköparna spekulerar i ännu lägre priser. En tuff vintern väntar sågverken. Hoppet står till låga lager och stora produktionssänkningar i global sågproduktion vilket kan varsla om en ljusnande vår. Se sid 6.

Lövskogen ökar kraftigt och det gör också lövvirkets kommersiella potential

Lövskogen har ökat med 34% sedan millennieskiftet till dagens dryga 20% av skogsvolymen och ökningen fortsätter när skogen anpassas till ett förändrat klimat. Lövet blir allt viktigare i pappersprodukterna men sågtimmer av löv en nästintill utdöd produkt. Endast 0,5 % av Sveriges totala sågproduktion på 38 miljoner m³ timmer kommer från lövvirke. Läs mer om lövvirkets kommersiella potential, sid 2.

Skogsfastighetsmarknaden svalnar

Efter en period med ständiga rekordnoteringar verkar skogsköparna ha sansat sig. Marknaden är tudelad där de goda virkespriserna håller priserna uppe på fastigheter med mycket avverkningsbar skog medan tidigare så heta ungskogsfastigheterna pressas. Se sid 11.

2 Temaartikel 1

- Lövträden på stark frammarsch

4 Temaartikel 2

- Finska och Svenska massavedspriser i världstopp

5 Massamarknaden

- Kineserna har fyllt sina lager

6 Trävarumarknaden

- Blodröda resultat hos sågverken under Q4

8 Timmer & Massaved

- Timmerpriserna har lämnat atmosfären

9 Råd till skogsägarna

- Sverige och Norge i unik situation

10 Kända profiler ger sin syn på virkesmarknaden

- Måns Johansson, Koncernchef Vida "Alla marknader försvagas förutom USA"

11 Fastighetsmarknaden

- En tudelad höst för skogsmarken

12 Ränta & Valuta

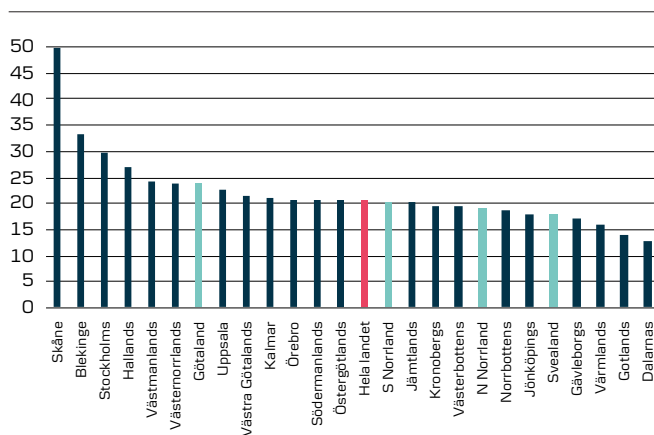
- Kortvarig respite för kronan
-

Här kommer ett nytt nummer av nyhetsbrevet Skog & Ekonomi där vi serverar aktuell information från kända aktörer inom näringen, ger handfasta tips till dig som skogsägare och presenterar en ekonomisk analys av läget för skog och skogsprodukter. För dig som ännu inte är prenumerant, anmäl dig på www.danskebank.se/skog-och-lantbruk

Temaartikel 1: Lövträden på stark frammarsch

Lövskogen ökar kraftigt i det svenska skogslandskapet och idag står lövet för 20,5% av den totala volymen*. Skåne har hela 50% lövskog, Götaland 24% medan Svealandsregionen ligger lägst med 18 %, se figur 1. Sedan millennieskiftet har volymen lövskog ökat med 34% att jämföra med barrträdsvolymen som ökat med 11%. Björken är det stora kommersiella lövträdet i Sverige med knappt 400 miljoner m³sk och står för 2/3 av den totala lövträdsvolymen. Under de senaste tjugo åren är också björken den stora vinnaren och granen förloraren. För tjugo år sedan var granen det i särklass vanligaste trädslaget, 44%. I dag har tallen precis passerat granen som Sveriges vanligaste trädslag där bägge ligger runt 40% vardera.

Figur 1: Volymandel lövskog i procent fördelat över Sveriges olika län och regioner.

Källa: Riksskogstaxeringen

Klimatförändring = högre risk = mer löv

Med ett förändrat klimat som ökar riskerna i skogen blir blandskogarna allt viktigare. Vi kommer att se ökad andel blandskogar med gran och tall på medelboniteter men framförallt en kraftigt ökad inblandning av björk och även asp. I Skogsstyrelsens framtidsscenarioanalyser SKA22 ser vi nästan en fördubbling av lövskogsandelen, de kommande 50 åren, i scenariot "Klimatanpassning". Vi tror inte att detta är en omöjlig utveckling. Vår bedömning är att man generellt kommer att plantera färre barrträdsplanter i områden där man vet att björken kommer som självföryngring och sedan låta björkstammarna följa med beståndet även efter gallring. Det finns en vilja hos Sveriges skogsägare att odla fram grövre kommersiella lövträd.

Högförädlade björkplantor, som växer 20% snabbare än självsådd björk, finns också att köpa i dag och man siktar på hela 50% inom några årtionden. Sveriges nestor i skogspro-

duktionsforskning professor Urban Nilsson beskriver den förädlade björken. "Man kan nästan tala om ett nytt trädslag." Förädlingen ger bättre tillväxt och högre kvalitet med raka stammar och bra grenvinklar."

Över 20% björk av massaveden

Under 2022 låg Sveriges totala nettoavverkning på ca 77 miljoner m³fub varav 51% var timmer, 41% massaved och 8% brännved. Andelen sågtimmer har ökat under de senaste tio åren på bekostnad av massaveden. Av massaveden är knappt 20-25% lövmassaved. En stor del av den ökade lövträdsvolymen lämnas kvar av naturvårdsskäl även på den produktiva skogsmarken. Men med den ökning av löv vi ser i skogarna så kommer en allt högre andel av lövveden att bli massaved eller även timmer.

Svensk skogsindustri har under lång tid nästan fullständigt fokuserat på barrvirke. Med en större andel löv följer också en ökad kommersialisering av våra lövträd. Massaindustrin förbrukade 2022 totalt 49 miljoner m³fub massaved och sågverksflis. Av denna volym var 15% eller 7,2 milj. m³fub lövvirke. En tredjedel av detta var importerat. Importmängden ligger relativt stabilt vilket indikerar att svensk skogsindustri hittills inte kunnat försörja sig med inhemska lövved.

*Alla redovisade siffror baseras på den kommersiella skogsmarksarealen dvs Sveriges totala produktiva skogsmark exklusive formella avsättningar som naturreservat, etc.

Lövet ökar kvaliteten i förpackningarna

Även om lövvirket är en mindre del för industrin så är det helt nödvändigt. I Sverige är det framför allt kartongtillverkare som behöver skikt av lövmassa för att skapa bättre tryckegenskaper och styvhet. Vid kemtermomekanisk massa (BCTMP) ger lövet produkterna högre bulk (tjocklek). Detta gäller även för många kvaliteter av specialpapper där just tryckbarhet är viktigt. I takt med att efterfrågan på konsumentkartong växer kommer efterfrågan på lövträmassa troligen att öka.

Vi har räknat till nio massabruk i Sverige som kontinuerligt använder lövved. **Södra** använder lövved i Mörrums disolvningmassabruk samt till bruket i Mönsterås. Liner- och kartongtillverkare som **Holmen Iggesund**, **Metsä Board** Husum, **SCA Munksund** och **Billerud** i Skärblacka och Gruvön använder lövved för att skapa bättre ytegenskaper i sina produkter. Även **Ahlstoms** specialpappersbruk i Aspa använder löv. Stora Ensos, nyss avyttrade, pappersbruk i **Nymölla** har historiskt använt ca 500 000 m³fub bokmassaved i processen. Nyinvesteringar med lövbehov är **Metsäs** nystartade bruk Kemi i norra Finland som beräknas producera ytterligare ca 80 000 ton kortfiber massa. En ökning av björkmassavedsbehovet med ca 400 000 m³. Även **SCAs** nya halvmekaniska massalinje i Ortviken är i startfas. Ambitionen är 300 000 årston CTMP massa varav ca 50% baseras på björk, ca 300 000 m³fub massaved. Enligt SCA är just bättre utnyttjande av björk i sina skogar ett av motiven till investeringen.

Endast 0,5% lövtimmer från svenska sågar

Sverige saknar helt storskalig, kommersiell hantering av lövtimmer. Sågverksindustrin förbrukade 2022 ca 38,3 miljoner m³fub timmer varav endast 200 000 m³fub eller 0,5% var lövtimmer. Enligt Biometria så sågas det ca 130 000 m³fub lövträdsvirke med tyngdpunkt på Ek. Man kan inte säga annat än att detta är ett misslyckande för den annars så framgångsrika och välinvesterade svenska skogsindustrin.

De små svenska lövsågverken kämpar för sin överlevnad vad gäller att få tag på virke till en rimlig logistikostnad. Samhällets ökade krav på långsiktigt hållbara, träbaserade produkter och en prognosticerad framtida brist på träråvara ger en helt ny situation för svenskt lövvirke. Hos aktörer med möjlighet att lösa råvarulogistiken så torde det finnas goda möjligheter till kommersiell lönsamhet vid investeringar i lövträdsförädling i medelstor till stor skala.

De "största" svenska lövsågverken

Listan är sannolikt ej komplett

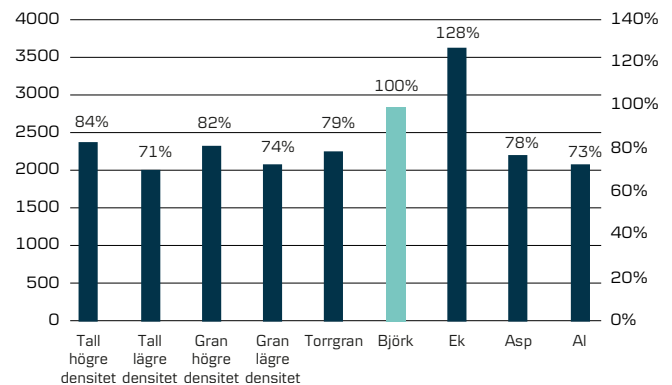
Kährs	Nybro Småland
Berg & Berg	Kallinge Skåne
KG-List	Österbymo Östergötland
Björkträ Timber	Arbrå Hälsingland
Vanhälls Björksåg	Dalarna
Bäckalunds lövsåg	Sunne Värmland
Billingsfors lövträ	Dalsland

Vedens energiinnehåll

Enligt Skogsstyrelsens siffror tar vi årligen ut 5-6 miljoner m³fub brännved ur den svenska skogen vilket är ca 8% av den totala avverkingen. En del av detta är brasved av björk i huvudsak som tas ut i mindre, ofta självverksamma avverkingar. Resterande del är övrigt löv som inte går till massaved samt vrakad barrved.

När vi talar brasved tänker de flesta på björk vilket också är logiskt. Björken har ett betydligt högre energiinnehåll, ca 20-40%, jämfört med ved från tall och gran, se figur 2. Därför borde också skogsenergi från björk betalas högre än från barrved, vilket inte alltid är självklart. Detta är även viktig information för alla brasvedsköpare i dessa kyliga tider. Högst energiinnehåll hos de mer vanliga svenska trädslagen har eken som ger knappt 30% mer energi än björken.

Figur 2: Energivärde kWh/m³f för olika trädslag med 20 % fukthalt. Höger axel: Energivärde i procent till björk.

Källa: Högskolan Dalarna, Liss 2005

Björn Nordin

Chef för Arkitektur & Design på Svenskt Trä
Ansvarig för den nyetablerade Lövträdsågsverkskommittén

"Det finns ett stort intresse att förädla lövvirke i Sverige från såväl skogsägarna som möbelindustrin. Även byggindustrin inser att det kommer att bli ont om råvara om man bara fokuserar på barrvirke. Intresse och betalningsförmåga är dock olika saker. Det krävs helt enkelt ett nytänk i hela värdekedjan från skog till arkitektur och design. För att bryta isen behöver vi en större aktör med ekonomiska muskler att investera i en modern lövsåg som dessutom har förmågan att hantera försörjningskedjan, vilket även skulle gynna de små lövsågverken. Varför inte en utländsk spelare, med erfarenhet av lövsågning, som etablerar sig i Sverige på grund av den goda och växande råvarutillgången?"

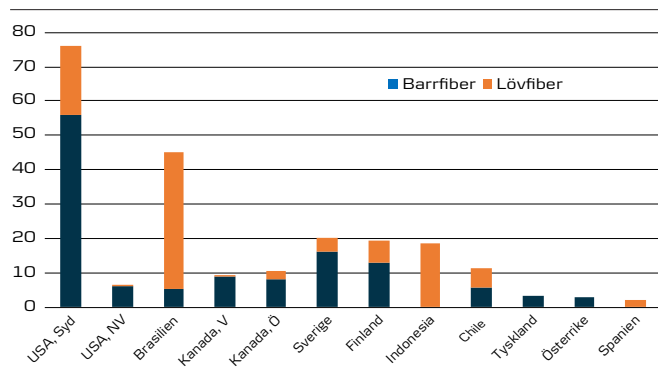
Temaartikel 2: Internationell konsumtion och priser på massaved

Internationell konsumtion av massaved

Den internationella massavedsmarknaden har en tydlig uppdelningen mellan barr- och lövved eller lång- och kortfiber. Långfibern dominerar i den norra hemisfären medan kortfiber har total dominans söder om ekvatorn. När vi pratar massaved utifrån den förbrukande industrins perspektiv talar vi i måttenheten torrton eftersom massaköparen inte bara söker volym utan också hög densitet på virket.

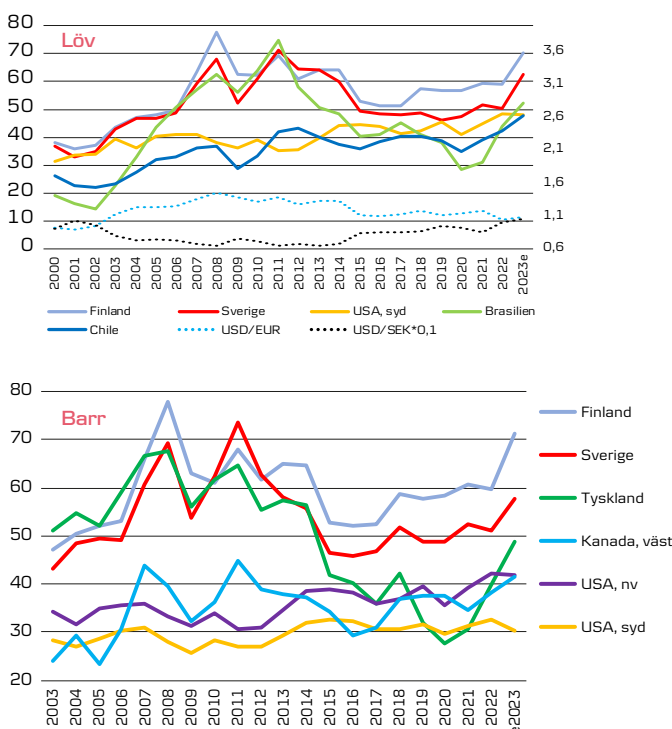
Den, i särklass, största massaproduktionen finns i USA där barrmassaveden dominerar som råvara. Lövandelen är ca 25 % och återfinns i Sydstaterna, se figur 3. Numer två är Brasilien som är den storskaliga kortfiberindustrins urmoder. På tredje plats kommer Kanada tätt följd av Sverige och Finland.

Figur 3: Massavedskonsumtionen, miljoner torrton, i olika regioner av världen med stor massaproduktion.

Källa: ResourceWise

Figur 4: Internationella priser massaved USD/m³fub, utveckling 2000-23 prog

Internationella massavedspriser

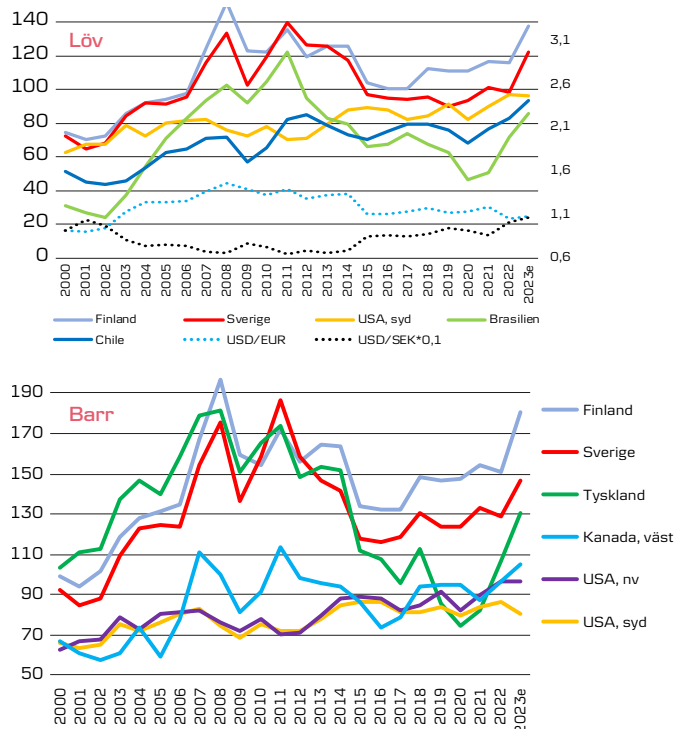
För att jämföra massavedspriserna i ett internationellt perspektiv tar vi hjälp av Håkan Ekström på ResourceWise som bevakat den internationella virkesmarknaden de senaste trettio åren. Vi redovisar priserna i USD. Pappersmassa betalas ofta i USD och det är också i USD som massapriserna redovisas. Utifrån ett svenskt perspektiv gör valutaförändringarna att prisutvecklingen kan vara svår att tyda. Som stöd ger vi USD/EUR och USD/SEK i nedre delen av graferna, se figurer nedan. Vi försöker ändå dra några slutsatser.

Finland och Sverige leder prisligan på massaved

Finland och Sverige ligger i den globala världstoppen vad gäller massavedspriser både för barr- och löv. Finska priser har dragit ifrån kraftigt under de senaste åren och står nu i en klass för sig i den internationella jämförelsen. Tyska barrmassavedspriser som för tjugo år sedan låg i topp tappade kraftigt, jämfört med Norden, under de värsta barkborreåren men har nu återhämtat sig ordenligt. Brasilens kortfiber har gjort en prisresa, mycket drivet av valutasvängningar, från bottenivåer för tjugo år sedan till världsklass under finanskrisen för att sedan sjunka tillbaka. Lövmassaveden i USAs sydstater måste ändå anses som förloraren prismässigt, framförallt på barrmassaved.

Om man jämför barr- kontra lövmassaved globalt så hade lövmassavedspriserna en högprisperiod i samband med Finanskrisen och tappade sen till riktiga bottenivåer under perioden 2018-21 men har nu återhämtat sig kraftigt. En bidragande orsak är säkert Rysslands invasionskrig mot Ukraina då stora volymer lövmassaved försvunnit från marknaden.

Figur 5: Internationella priser massaved USD/torrton, utveckling 2000-23 prog

Massamarknaden

Oskar Lindström
Skogsanalytiker på
Danske Bank Markets Sverige.
www.danskebank.com

Kineserna har fyllt sina lager

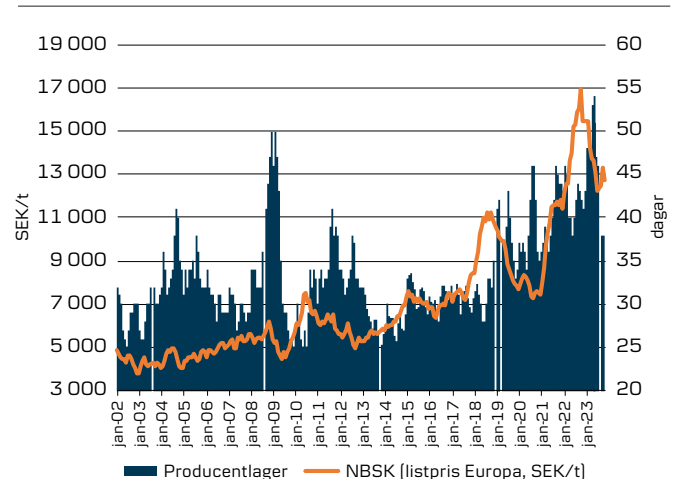
Massapriserna har stigit. FOEX listpris på långfibrig sulfatmassa i Europa bottnade på \$1146 per ton i mitten av september men har nu stigit till närmare \$1200. Justerat för rabatter motsvarar dagens listpris ett nettopris om cirka \$720 per ton. I Kina har spotpriserna stigit ännu mer och där kostar ett ton långfibrig sulfatmassa för omedelbar leverans nu \$764 per ton enligt FOEX (14 november). På årliga London Pulp Week var det mer positiva tongångar med rykten om ytterligare en prishöjning till \$1250. Vi får väl se!

Vi tror dock att prismomentum kan toppa snart. Metsä Fibres nya massabruk i Kemi håller på att rampa upp (0,7mtpa nettotillskott) och givet fortsatt svag konjunktur har vi svårt att se att köpare i detta läge skulle börja bli oroliga för att inte få leveranser och börja pressa upp priserna igen. Därför räknar vi med att priserna ligger relativt oförändrade kring dagens nivåer in i nästa år. Dessutom har det varit fortsatta produktionsbortfall i höst, se figur 8. Under 2023 har produktionsbortfallet på barrmassa ökat med omkring 55% jämfört med 2022.

Terminsmarknaden i Kina ger ett visst stöd åt denna försiktigare vy. Priserna på termiskontrakt för långfibrig sulfatmassa på Shanghaibörsen var de första att stiga redan i somras och nådde en topp i början av oktober. Sedan dess har prisuppgången stannat upp och till och med vänt nedåt något. Sedan början av oktober har terminspriserna fallit cirka 4% och ligger idag (21 november), efter justering för växelkurs, skatter mm på motsvarande ett nettopris om \$729 per ton, dvs strax över de europeiska priserna och en bra bit under spotpriserna i Kina.

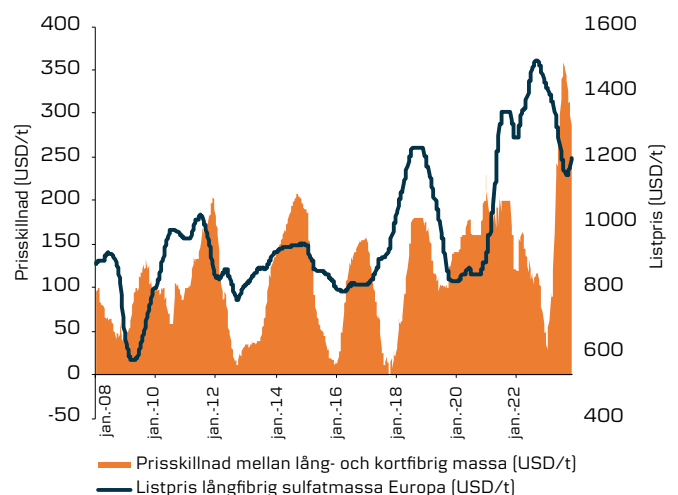
Något som uppmärksammas mycket den sista tiden är det stora prigsapet mellan lång- och kortfibrig massa. Historiskt har prigsapet varierat mellan noll och \$200 per ton beroende på vilket läge i cykeln man befinner sig – stigande massapriser leder vanligtvis till ett lägre prigsapet och vice versa. Prigsapet bottnade i januari på \$29 men steg sedan snabbt till en historisk rekordnivå på \$358 i början av augusti i år i takt med att kortfibrerpriserna kollapsade. Sedan dess har dock prisskillnaden minskat, trots prisökningar på långfibrer och ligger nu på fortfarande historiskt höga \$275 per ton. Vi ser det som en indikation på att kostnadskurvan för att producera långfibrig sulfatmassa i världen inte bara har rört sig uppåt utan även blivit brantare vilket leder till högre prisbottnar och en bestående större prisskillnad mot kortfibern. Sen kan man såklart tänka sig att det på sikt leder till att man börjar anlägga barrplantager för långfibrer i Latinamerika i framtiden.

Figur 6. Massapris och globala producentlager

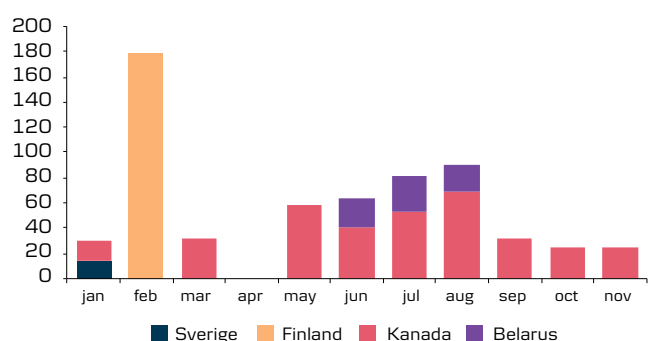
Källa: FOEX, RISI

Figur 7. Skillnad mellan priser på lång- och kortfibrig massa i Europa och listpriset på långfibrer

Källa: FOEX

Figur 8. Oplanerade produktionsstopp långfibrig sulfatmassa (NBSK; tusentals ton per månad)

Källa: RISI

Trävarumarknaden

Priset sjunker på trävaror och skenar på timmer

Vi har nu en unik situation för sågverken där ingen känner igen sig. Trävarupriserna hade en kort period då de ökade något under våren. Alla lager var låga och behövde fyllas på. Sedan dess har dock efterfrågan sjunkit ytterligare. Som vi nämnt tidigare så har köparnas fullföljt befintliga byggprojekt medan nya order är ovanliga. Trävarupriserna har därmed fallit med åtminstone 10 % sedan sommaren. Nu har gamla avtal, till högre prisnivåer, löpt ut och samtidigt så skenar timmerpriserna drivet av en timmerbrist. Situation gäller i hela landet men är tydligast i Södra Sverige följt av Nordligaste Norrland.

Låga lager på allt

Timmerlagren är extremt låga men även trävarulagren hos såväl sågar som köpare ute i Europa är låga. I Sverige är det framförallt lagret på granträvaror som minskat (-15 % september 2023 jämfört september 2024). Detta ger en väldigt unik situation. Köparna pressas av låg lönsamhet i byggsektorn och kräver prissänkningar av svenska sågverk som knappt har något att sälja och sågar med förlust. Vi hittar inga gamla sågverksråvaror som upplevt en liknande situation. Därför har vi ingen erfarenhet av vart detta kan ta vägen. Vi tror på en riktigt tung sågverksvinter. I vår kan det däremot, mycket väl, bli en prishöjningsperiod. Ser man enbart på lagernivåerna skulle det kunna bli prisrally. Ser man på köparnas svaga lönsamhet och minskande efterfrågan så blir det modesta prishöjningar.

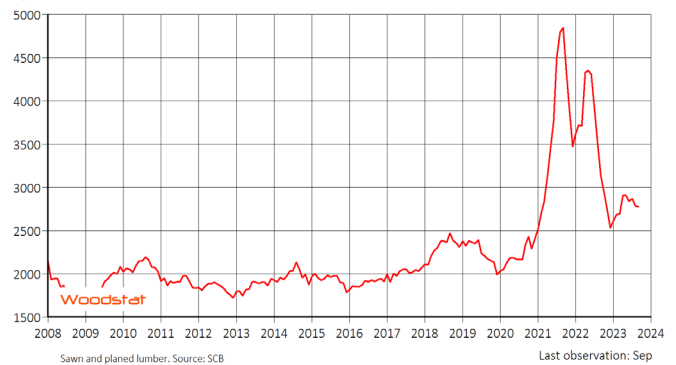
Blodröda resultat att vänta för fjärde kvartalet

Vi kan inte förstå annat än att sågverksresultaten för fjärde kvartalet kommer att vara urusla. Vår bedömning är att nästintill alla sågverk går med förlust och att det inte kommer att se bättre ut kvartal-1, 2024. Sen får vi se. Alla sågverk sitter med mycket stabila balansräkningar. De flesta har amorterat av en stor del av sina lån under de senaste rekordåren. Än så länge är det ingen kris i sågverksbranschen. Den svaga svenska kronan har hittills agerat krockkudde. Om det är någon tröst så har sågverken i alla andra länder, än möjligtvis Norge, det ännu sämre. Vi tror dock inte att det kommer dröja länge förrän vi får se strukturrationaliseringar. Läget driver på sammanslagningar och nedläggningar av ineffektiva enheter. Företag med många sågverk i portföljen lär titta över strukturen. Alla investeringsplaner som innebär ökad produktion ses säkert över för tillfället. Samtidigt är det ett bra tillfälle för produktionsstopp för de som skall implementera pågående investeringar i såg- och hyvellinjer.

Utbudsminskningen balanserar efterfrågeminskningen

Är allt nattsvart för de Svenska sågverken? - Nej det är inte vår bedömning. Det som räddar situationen är att sågverk i andra delar av världen redan dragit ned produktionen och trenden fortsätter. Centraleuropa och Kanada har minskat mest. I Kanada har man, enligt våra bedömningar, sänkt sågproduktionen med drygt 20% eller drygt 15 miljoner m³ de senaste fem åren. I Europa bedömer vi en produktionsänkning med ca 15 % eller 15 miljoner m³ under senaste tre åren. I USAs

Figur 9: Barrträvaror, sågat och hyvlat, genomsnittligt exportpris SEK/m³ FOB (Fritt OmBord) senaste mätpunkt sept.

Källa: Woodstat, SCB

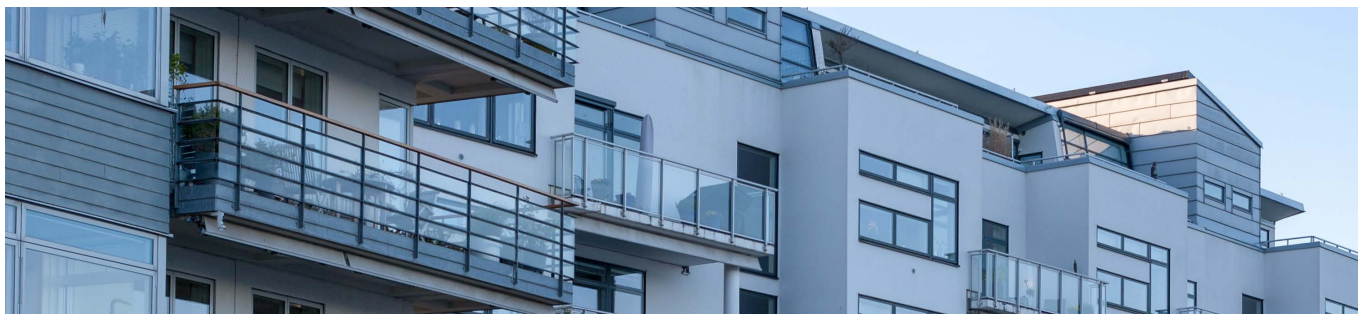
sydstater har produktionen ökat något men kompenserar inte bortfallen i Europa och Kanada. Detta ger en bedömd produktionsänkning totalt i Nordamerika och Europa från ca 200 till 180 miljoner m³. Ett bortfall på 20 miljoner m³ under tre år kan kanske inte upplevas så mycket, men man får gå tillbaka till 2014 för att hitta liknande produktionsnivåer. Adderar man sen att Rysk exporten till Kina minskat med gissningsvis 2 miljoner m³ på tre år och, i princip försvunnit till Europa så hittar vi någon form av balans i den globala marknaden.

Henrik Sjölund
Koncernchef Holmen

"Det är mycket fokus på sågverkens ökade råvarukostnader och visst har timmerpriserna ökat dramatiskt. Det har också intäkterna från biprodukter

som cellulosafälls samt spån och bark för energi gjort. Jag sticker antagligen ut hakan när jag påstår att den rörliga produktionskostnaden, med höjda vedpriser, har ökat mer i massaindustrin än i sågverkssektorn. Jag tror vi får vänja oss vid högre vedpriser och att vi inte, ständigt kan öka virkesuttaget. När nu Europa bestämt sig för att alla näringar skall betala för sina verkliga kostnader så känns det som en bra position att vara sågverk som producerar ett hållbart alternativ till stål och betong. Det är mot den framtiden vi skall se den tuffare period sågverken går igenom nu."

Sverige och Norge har sågat på – tills nu!

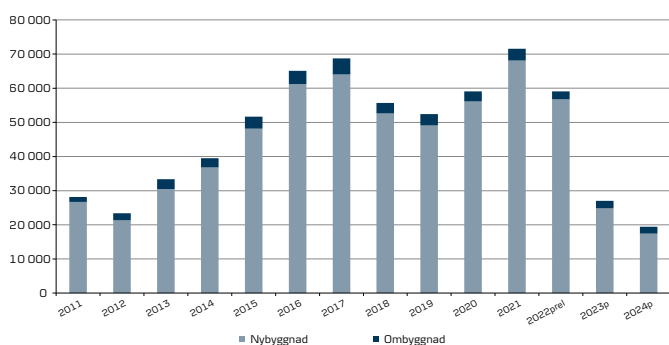
I de förlovade låga kronornas länder Sverige och Norge har sågproduktionen fortsatt på förhållandevis hög nivå fram till sommaren 2023. (sänkning med ca 5-7% från toppnivån 2022). Man har trotsat lågt timmerutbud med timmerprishöjningar och tack vare kronkurserna kunnat hålla försäljningen uppe. Vi bedömer att nu är det även stopp i Skandinavien. Vi tror att produktionsciffrorna för Q3 kommer att visa tydliga produktions-

sänkningar som eskalerar under Q4. Sågpersonal i Sverige lär kunna fira en lång och vilsam juledighet.

Vändningen är nära i USA

Om vi tittar på byggmarknaderna i Europa ser det nattsvalt ut. Konfidensindikatorerna pekar rakt ner i avgrunden för nästintill alla länder. Sämst är det i hemma i Sverige där byggandet snart är nere på 90-talets krisnivåer, se figur 10. Kina brottas med allehanda problem och konsumtionen kommer inte igång. MENA-marknaden köper när det är billigt, men oroligheterna i området förskräcker. Japan måste nog anses som en ljuspunkt men är en liten marknad i sammanhanget.

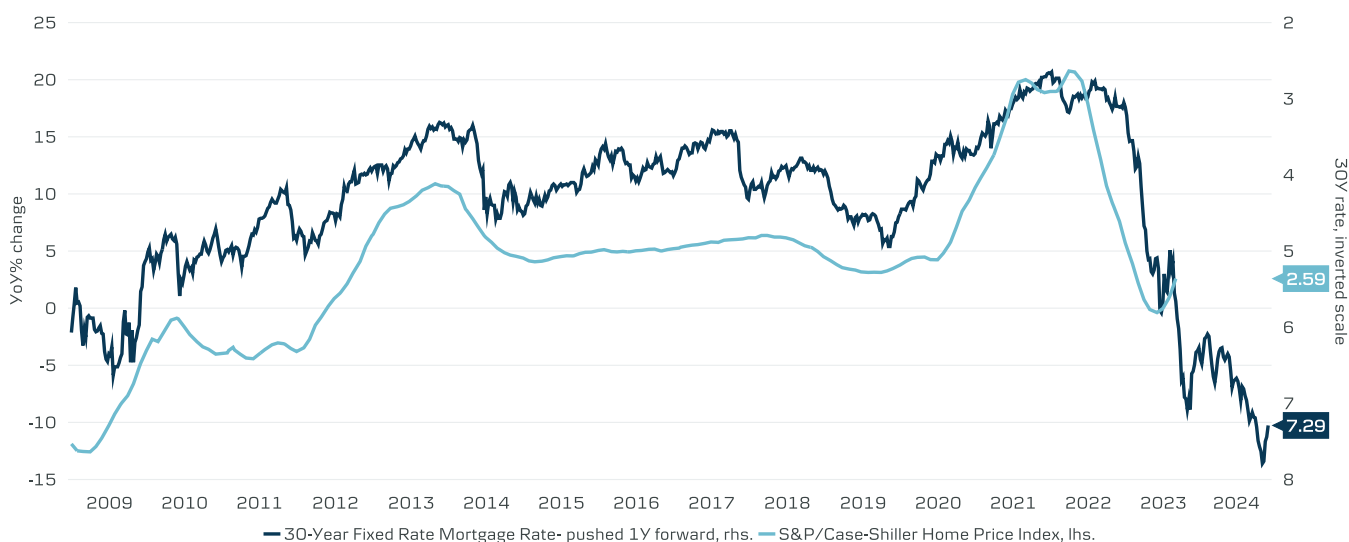
Figur 10. Antalet påbörjade bostäder från 2011 till 2024

Källa: Boverket

Det är i USA som vi ser den stora potentialen. USA har ett extremt byggbehov, ekonomin rullar på, arbetslösheten är rekordlåg, ännu i alla fall. I USA har den genomsnittliga husägaren lån som är bundna längre än 20 år och borde därför inte påverkas så mycket av korta ränteförändringar. Men tittar man på 30-årig boräntan och bopriserna så ser man en, fördröjd, men mycket tydlig korrelation, se figur 11. Vår tro är att de långa räntorna har toppat i USA och kommer att falla från och med nu. Då visar figuren att bomarknaden vänder upp under våren-sommaren 2024. Detta kan bli den stora vändpunkten för trävarumarknaden.

Figur 11. Husmarknaden i USA kontra 30-årsräntan. 30-åriga bostadsräntan inverterad (upp & ned) och flyttad ett år framåt samt S&P/Case Shillers bostadsprisindex

Källa: Macrobond, Danske Bank

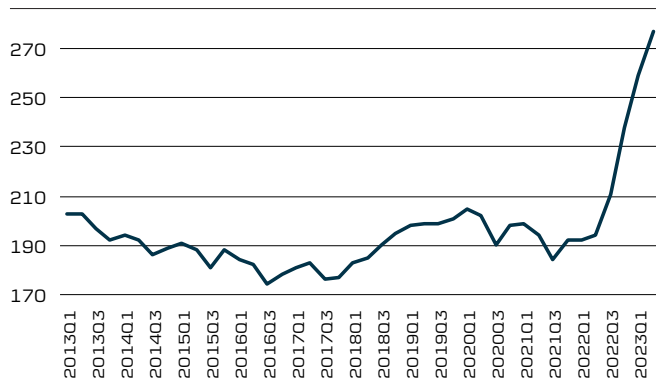
Timmer & Massaved

Timmerpriserna har lämnat atmosfären

Under senare delen av hösten har de sedan tidigare rekord-höga timmerpriserna lämnat jordiska nivåer. Det som vi, under våren, trodde var det sista rycket för den här priscykeln visade sig vara starten på en ny febrig timmermarknad.

Det har varit ont om allt virke under hela 2023. Konkurrensen mellan timmer, massaved och energived har varit stenhård och de olika sortimenten har parasiterat på varandra. Massaindustrin har känt en hård press från energiveden, där lokala värmeverk har drivits av oron att hamna i samma bristläge som förra vintern. Nu är det dock allt längre intervall mellan prisrekord på skogsenergi, se figur 12, och även jakten på massaved har lugnats under hösten.

Figur 12: Skogsflis till värmeverk Sverige kr/MWh fritt förbrukare

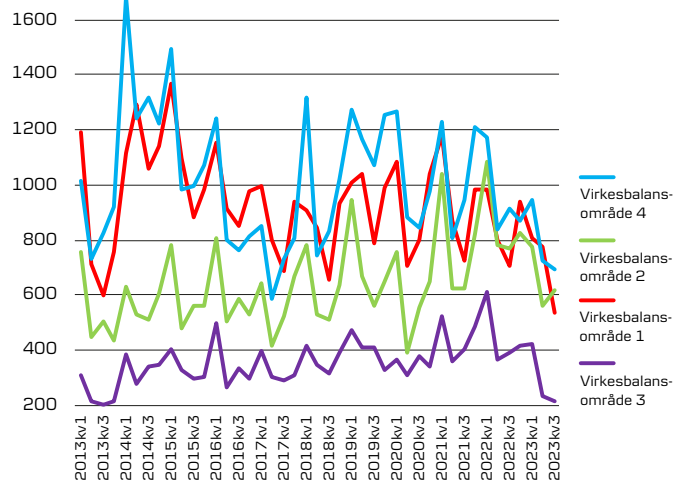

Källa: Energimyndigheten

För timmer däremot så har bristen hos sågverk bara accentuerats. Redan före sommaren fanns det enstaka sågverk som tvingades sänka produktionen beroende på timmerbrist. Under sommaren, när signalerna om en ny prispess på trävaror kom så trodde, i alla fall vi, på en utplaning eller sänkning av timmerpriserna. Sommarens regn fortsatte under hösten och avverkningsförhållandena blev allt sämre. Allt fler avverkningsfick flyttas till torra, talldominerade objekt. Med högre massavedspriser drogs allt fler maskiner till gallring. I oktober infann sig en stress hos många sågverk när timret lyste med sin frånvaro, då gick marknaden från het till desperat. Vi ser nu priser, i hela landet, som det aldrig ens talats om tidigare. Prisspridningen mellan köpare, trakter, sortiment och regioner är extrem. Prislister har heller inte påverkats, utan det är en djungel av olika premier och påslag. Detta är en period då rotposter och leveransrotköp ofta betalar sig mycket väl och vi upplever att det är flest extravaganser i Sydsverige och nordligaste Norrland.

Under kvartal 3 sjönk timmerlagren till den lägsta nivån i landet sedan statistiken infördes 2013, se figur 13. Det är i Balansområde 1, norra Norrland som nivåerna är allra lägst. Sannolikt beroende på Sveaskogs sänkta slutavverkningsvolymer. I Balansområde 2, nedre Norrland, är lagren mer normala. Det är bilvägslagret, dvs längst ut i skogen, som är lägst vilket indikerar hur tufft läget är.

Figur 13: Lager av barrsågtimmer per region, 1000 m³fub

Källa: Skogsstyrelsen

Lugnare efterfrågan på massaved

Efterfrågan på en mängd olika pappersprodukter har sjunkit med den globala konjunkturen. Perioden med extrem lönsamhet i massaindustrin är över, i alla fall för denna gång. Detta syns i brukens underhållsstopp som blir något längre. Man kör heller inte för fullt på alla enheter. Bristen på massaved är inte lika stor som tidigare och lagren är mer normala än för timmer. Cellulosaindustrin brukar vara tuffare i förmågan att snabbt sänka priserna när virkesbehovet är i balans efter en prisuppgångsperiod. Vi är dock osäkra på om man väljer att göra prissänkningar nu. Alla är medvetna om att vi har en framtida virkesbrist. Man vill behålla goda relationer med sina leverantörer och man vill hålla borta energisektorn från varje liten klen massastock. Vi bedömer därför en stabil prislista på massaved det kommande kvartalet över hela landet.

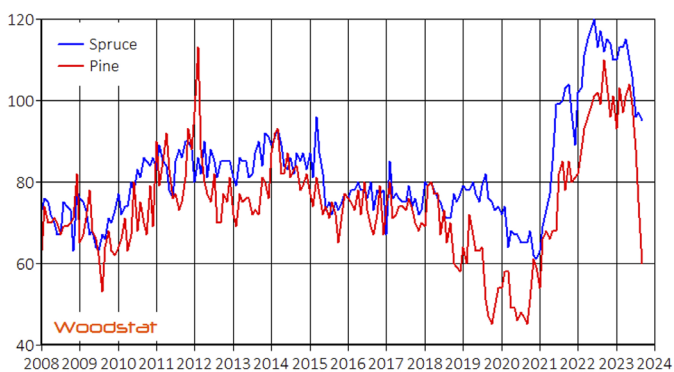

Råd till skogsägarna

Sverige och Norge i unik situation

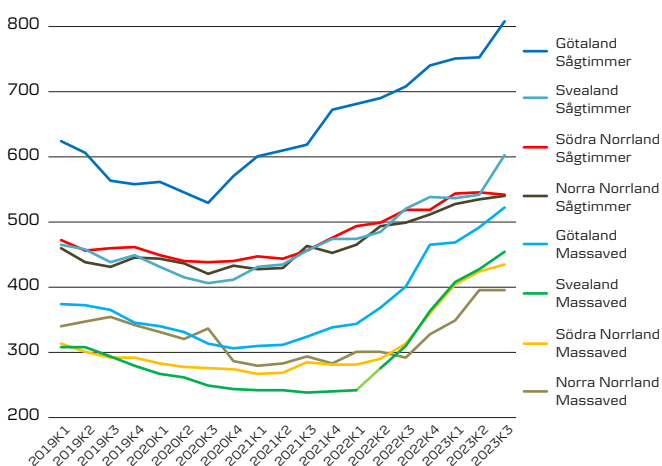
Vi kan först konstatera att vi haft fel i våra prisprognoser den senaste tiden. Efter att trävarupriserna började falla brant har timmerpriserna sjunkit i snart sagt alla europeiska länder förutom Sverige och Norge, se exempelvis Tyskland i figur 14. Orsaken är sannolikt en kombination av svaga kronkurser och lågt intresse att avverka hos skogsägarna. Eftersom vi tror att såväl timmer som massaved och energived kommer att vara knappa resurser för en längre tid framöver tror vi inte på en återgång till de priser som rådde före haussen. Med det sagt har vi svårt att förstå att nuvarande prispåslag, framförallt på timmer, kommer att vara uthålligt.

Figur 14: Tyskland genomsnittligt exportpris sågtimmer EUR/m³ (FOB)

Källa: Woodstat

Figur 15: Virkespriser leveransvirke sågtimmer och massaved alla sortiment per region, kr/m³fub

Källa: Skogsstyrelsen

Södra Sverige

Det är i Sydsverige som timmermarkanden är som allra hetast. Det har väl aldrig varit så viktigt att, som skogsägare, säkerställa att man fått med alla eventuella prispåslag. Det är framförallt på fina, tillgängliga granposter där vi hör de högsta prisrekorden. Där nämns relativt ofta priser över 1 000 kr/m³fub i centrala Götaland. Gran är hetast men allt timmer är efterfrågat. Egentligen är det fördelaktigt med alla typer av avverkning i detta läge. Även energivedsmarknaden är fortsatt glödhet, lokalt. Det är bara att gratulera skogsägarna.

- Energived – rensa eftersatta röjningar och åkerkanter.
- All gallring är attraktiv så länge priserna håller sig
- Slutavverkning – fantastiska priser på allt – fördel gran
- Säkerställ att du får alla påslag

Mellansverige

Mellansverige fortsätter att hålla en historiskt hög prisnivå på både timmer och massaved. Vi ser ingen anledning att hålla igen på avverkning i allmänhet och gallring i synnerhet.

- Utnyttja höga lokala energivedspriser
- Gallra i rätt bestånd, fortsatt kanonläge
- Mycket bra priser vid all slutavverkning – fördel gran

Norra Sverige

Norra Sverige måste vi nog dela upp denna gång. I Mellannorrland är prisjakten inte är lika desperat som i övriga landet. Det gäller både massaved och timmer. Här är priserna historiskt bra men sticker inte ut. I norra Norrland upplever vi däremot en virkesjakt som aldrig tidigare skådats. Kombinationen av Sveaskogs kraftiga minskning på slutavverkningen, massavedsbrist i Finland och Metsäs produktionsstart i Kemi gör att läget är extraordinärt. I detta område upplever vi massavedsmarkanden starkare än någon annan stans i Sverige. Påslagen på virkespriserna är så frekventa att många menar att prislistan spelat ut sin roll i detta område. Var därför mycket noggrann att kontrollera så du får med alla tänkbara påslag.

- Mycket gott läge att gallra i rätt bestånd
- Mycket bra läge för all slutavverkning – fördel gran
- Säkerställ alla eventuella prispåslag
- Lokalt kan energivedsmarknaden vara het

Kända profiler ger sin syn på virkesmarknaden

Fredrik Granath
VD Rundvirke Skog

Trävaror: Jag ser tunga blickar hos sågverken och Q4 kommer att bli jättetufft. Mediokra trävarupriser i kombination med höga timmerpriser och låga lager.

Timmer: Från oktober har det varit extremt. Väderleken har gjort att hela näringen haft svårt att få ut virket ur

skogen. Situationen skapade en timmerbrist bland sågverken och en stress hos hela virkesköparkollektivet, sen var den hysteriska timmerjakten och prisstegringarna igång. I nedre Norrland har kylan gjort att det lugnat sig något. Ett sortiment som är unikt för oss är långa stolpar av tall. Här ser vi långsiktigt en mycket stark marknad med den stora nätutbyggnaden.

Massaved: Vi har en ganska bra balans men inget överskott. Energisidan hjälper oss att hålla stabila priser.

Kari Andersson
VD Hilmer Andersson

Trävaror: Öväntat bra efterfrågan och virket går iväg ut, medan priserna är raka motsatsen. Produktionstakten har nog gått ned för de flesta sågar. Vi ser små lager i alla led från timmer och trävaror vid sågen till köparna som balanserar mellan extrem försiktighet och spekulation i fortsatta prissänkningar.

Situationen är skör med låg efterfrågan men utbudet är ännu lägre vilket gör det svårt att blicka längre än ett kvartal. Jag upplever ändå att de flesta är överens om att prisbotten är nådd och priserna nu skall upp.

Timmer: Jag ser fortsatt stabilt höga timmerpriser, men faktum är att jag inte vet vad som är normalt längre.

Måns Johansson
Koncernchef Vida

Trävaror: Byggsektorns ordrar håller på att sina vilket minskar efterfrågan ytterligare. Samtidigt blir bara trävaruutbudet lägre och lägre när produktionen dras ned överallt. Vi har dragit ned kraftigt och kommer att stå hela veckor innan jul, en situation jag aldrig upplevt under mina 26 år i bolaget. Lagren är

samtidigt rekordlåga. Köpare som tror att de kan pressa priserna ytterligare kommer nog att upptäcka att det inte finns något att köpa i januari. Alla marknader försvagas förutom USA där det är förvånansvärt bra efterfrågan även om priserna är låga.

Timmer: Priserna har fortsatt stiga och det är nog ingen som vet var prisnivån är för tillfället. Jag vet faktiskt inte vad jag skall säga!

Oscar Fornander
Virkeschef Skogssällskapet

Timmer: Inga gamla sanningar gäller längre. Samtidigt som trävarupriserna faller så har vi sett kontinuerliga timmerprishöjningar sedan i våras. Min känsla är att sågverkens ambition varit full produktion, men att de flesta sågverk ändå fått stå på grund av timmerbrist. Bristen kunde skönjas i

våras men har under hösten blivit extrem, framförallt i Syd- och Mellansverige och på gran. Prisökningstakten kan knappast fortsätta, men jag tror på fortsatt höga prisnivåer.

Massaved: Även på massasidan har produktionen begränsats men inte av vedsbrist utan av marknadsskäl. Här ser vi en bättre balans och frågan är om industrin kommer att argumentera för sänkta priser? Jag tror på stabila priser men mycket hänger på bränslemarknadens utveckling.

Olle Berg
Marknadschef Setra

Trävaror: Konsumtion och efterfrågan är generellt låg till mycket låg. Det största fallet syns i Sverige men också riktigt tuffa nedgångar i Centraleuropa. Marknaderna i England, Japan och även MENA har ändå visat sig oväntat stabila med mindre nedgångar. Efterfrågan i USA närmast normal

medan Kina är mer svårbedömt efter en kort, positiv period. När det gäller priserna är det en annan sak. Priserna har sjunkit ordentligt sedan i maj och är nu på nivåer som är ohållbara. Sågverkens Q4-siffror kommer att vara urusla med gamla priskontrakt som löpt ut och kraftigt högre timmerpriser. Samtidigt är våra lager av trävaror jättelåga och vi kan inte leverera allt som önskas. Priserna går sannolikt upp efter årsskiftet. Hade marknaden varit normal så skulle vi se ett rally, men då har vi den svaga efterfrågan. Situationen är helt unik!

Timmer: Priserna bara går upp utan att utbudet ökar. Vi bör se en utplanning men med nuvarande råvarusituation har jag svårt att se en nedgång.

Skogsfastighetsmarknaden

Erik Backman
Skogs & Lantbruksspecialist
Danske Bank Östergötland
www.danskebank.se

En tudelad höst för skogsmarken

Eran där all skog, oavsett geografi och beskaffenhet, gått att sälja till rekordnoteringar verkar vara över. Vi ser fortsatt höga noteringar på många fastigheter, men då ofta drivet av köpstarka grannar, medan andra fastigheter med en annan geografi eller andra attribut säljs långt under prisidén. När många spekulanter dragit sig ur marknaden, har den gått från gödhet till tudelad. Av gårdarnas alla ägoslag är ändå skogsmarken det som hittills har stått sig bäst under året.

Den prisstatistik som Ludvig & CO presenterat för första halvåret 2023 visade på en nedgång på 1,9 % nominellt i hela landet, där dock norra Sverige visade ökande priser med + 8,4 %. Enligt de noteringar vi tagit del av har dock norra Sverige svalnat av under andra halvan av året med ökande försäljningstider och svalare avslut. Låt oss se vad helårsstatistiken landar in på, men någon fortsatt rusning norröver är det inte tal om.

Kassaflöde eller tillväxt?

I vårt nyhetsbrev Q4 2021 analyserade vi prisstatistiken och konstaterade att prisökningen på ungskogsfastigheter varit 50 procentenheter högre än fastigheter med högre volyminnehåll åren 2014-2021. I lågräntemiljön var tillväxtskogarna hårdvaluta, när skogens avkastning med trygghet och volymförrättning trumfades placeringsalternativen. Nu är dock ränteläget ett annat och vi ser tydliga signaler på att skogsköparna värderar kassaflöde och den avverkningsmogna skogen blir en stor pluspost i tider av goda virkesnetton. Får vi se ett trendbrott i statistiken efter detta år? Synen på förvärvskalkylen har gått från ett onödigt ont till ett viktigt verktyg när kapitalet kostar.

De goda virkespriserna är idag "räddningen" för många skogsägare, som nu väljer att överavverka istället för att sälja av skogsmarken. Har man köpt tillväxtfastigheter till höga köpeskillingar med begränsat kassaflöde är kalkylen givetvis trängre. Frågan är hur mycket den nuvarande virkesmarknaden håller uppe fastighetspriserna? Vad blir prisbilden på skogsmarken om/när rotnettot börjar sjunka?

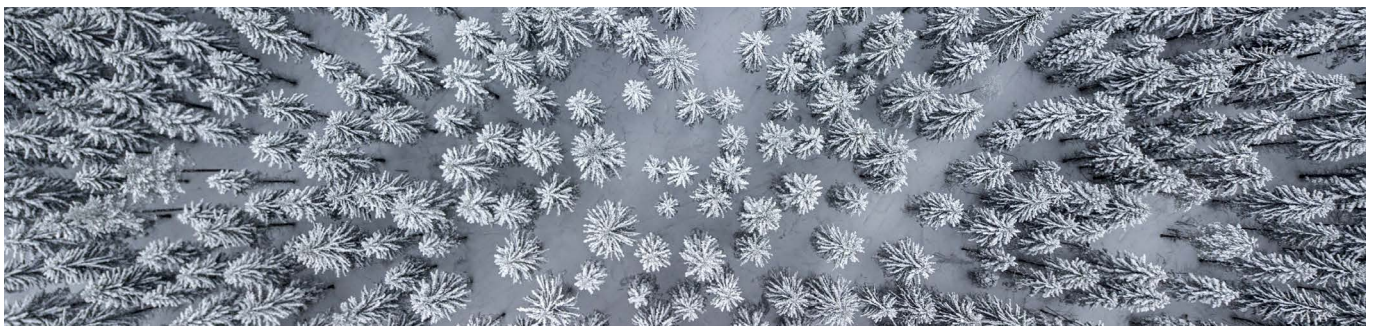
Markus Forsbäck
VD, Areal
www.areal.se

Den generella trenden för skog- och lantbruksfastigheter pekar stadigt nedåt. Det hårdast drabbade är bostadstunga objekt i tätortsnära regioner, där skattar vid nedgången till 20 %. Även produktionslantbruk och åkermark är tyngt av räntan. Skogen håller sig dock relativt stark, trots att flera köpar-kategorier försvunnit från marknaden och sannolikheten att få bra betalt minskat. Många som belånat sig och köpt tillväxtskog sitter nu trångt, medan andra kan övervintra med hög avverkningsnivå ett par år framåt. På köparsidan kommer det gå att göra extremt bra skogsaffärer 2024, om man hittar marknader där det är en sval efterfrågan på fastigheter och virkespriserna är goda.

Håkan Wiklund
Reg fastighetsmäklare,
Ludvig & CO Umeå
www.ludvigfast.se

Marknaden har blivit försiktigare här uppe under hösten. Det är inte samma intresse för dom rena stora skogskiftena som tidigare. Innan detta ränteläge gick all skog att sälja, men nu märker vi att det är av större vikt för spekulanterna att det på fastigheterna bör finnas en högre andel avverkningsbar skog än tidigare. Dessutom ser vi större intresse på de lite mindre, billigare gårdarna med hus, som var svala i våras. Samtidigt finns det en tro på en fortsatt god marknad för skogen, där det kan lätta upp mot vårkanten igen. Min framtidspaning är att marknaden kommer hålla sig relativt stabil, men på en något lägre nivå än tidigare.

Ränta & valuta

Jesper Fjärstedt, Makro- & valuta-analytiker Danske Markets, ger sin syn på ränte- och valutasituationen. <https://research.danskebank.com/research/>

Kortvarig respit för kronan

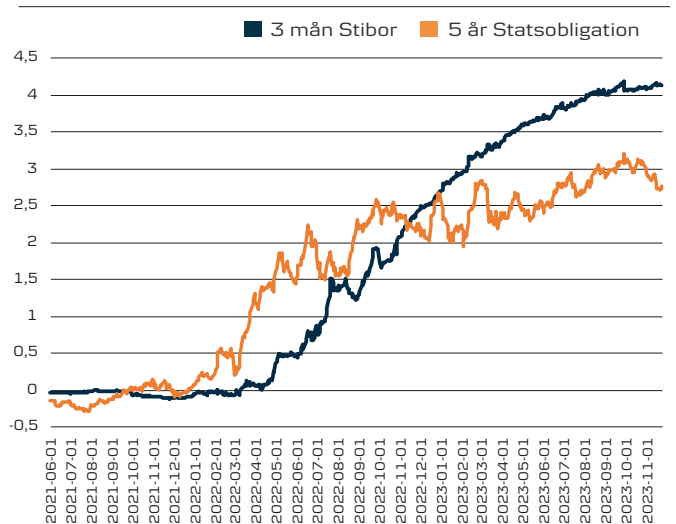
Den svenska kronan fortsätter att bjuda på stor, men inte nödvändigtvis särskilt bra, show. Efter att euron kommit en knapp hårsman från att

kosta över 12 kronor under sommaren (11,9950 - bokstavligen ett halvt öre ifrån 12:an) så har hösten bjudit på en viss kronrevansch. Riksbanken har fortsatt att höja styrräntan i paritet med ECB och de båda centralbankerna ser ut att vara färdighöjda med 4% som styrräntetopp. Nästa steg blir en sänkning och även där tror vi att centralbankerna kommer att hålla ihop, med de första sänkningarna troliga under sommaren 2024.

Delar av den kronrevansch vi sett under senhösten kan vi nog ändå tacka Riksbanken för. Den nya Riksbankschefen Erik Thedéen har tydligt visat på ett väsentligt större kronfokus än vad företrädaren Stefan Ingves någonsin mäktade med. Detta kronfokus understryks ytterligare av faktumet att direktionen, med Thedéen i spetsen, nyligen fattade ett beslut om att Riksbanken ska börja köpa kronor i valutamarknaden, vilket de är mitt uppe i för närvarande. Men innan vi blir allt för upphetsade av detta så måste understrykas att det inte handlar om någon valutaintervention. Det rör sig alltså inte om att Riksbanken köper kronor med ett uttalat, officiellt, syfte att kronan ska stärkas. Den faktiska anledningen är mer teknisk (och tråkig) än så, och lämnas därför därefter.

Vi bör inte räkna med särskilt mycket mer kronstöd från Riksbanken härifrån. I stället står hoppet till säsongsmönstret, då historiken ger vid handen att december allt som oftast summeras till årets bästa månad för kronan. Men säg den glädje som varar för evigt. Vi tror att 2024 blir ytterligare ett tufft år för den redan mörbultade kronan och att en euro återigen kostar kring 11,80 kronor till nästa sommar. Vi rekommenderar därför verksamheter med kostnader i euro och dollar att utnyttja nuvarande nivåer i EUR/SEK och USD/SEK till att gradvis öka valutasäkringsgraden inför 2024.

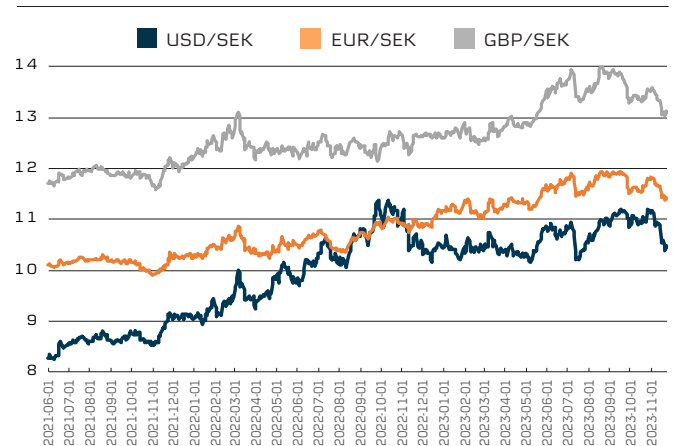
Figur 16. Ränta

Tabell 1. Prognos ränta & valuta Danske Bank

	Spot	3m	6m	12m
3m Stibor	4,14	4,12	3,97	3,47
5 år statsobligation	2,76	2,85	2,90	2,80
USD/SEK	10,44	10,55	11,13	11,35
EUR/SEK	11,40	11,50	11,80	11,80
GBP/SEK	13,08	13,07	13,26	13,26

Figur 17. Valuta

Källa ränta och valuta graf: Danske Bank och Macrobond

Om Danske Bank

Danske Bank är en nordisk storbank med global verksamhet och starka lokala rötter. I mer än 145 år har vi stöttat privatpersoner och företag att förverkliga deras ambitioner. Danske Bank etablerades i Sverige 1997 och erbjuder idag ett brett utbud av produkter och tjänster inom sparande och placeringar, pension och försäkring, finansiering och betalningar samt riskhantering. Danske Bank har en tydlig tillväxtambition i Sverige och levererar flexibla digitala lösningar och rådgivning för mer komplexa behov. Besök danskebank.se, twitter.com/danskebankse, facebook.com/danskebanksverige för mer information.

Ansvarig utgivare

Johan Freij
Affärsområdeschef, Skog och Lantbruk
Danske Bank Sverige
Telefon 070-510 52 75

Jag tar gärna emot synpunkter och idéer från dig som läsare. Skicka dem till: johan.freij@danskebank.se